

Metsänomistusrakenteen muutos

Jussi Leppänen
Metsäntutkimuslaitos
PL 18, 01301 Vantaa
jussi.leppanen@metla.fi
puh. 010 2112240

Esitelmän sisältö

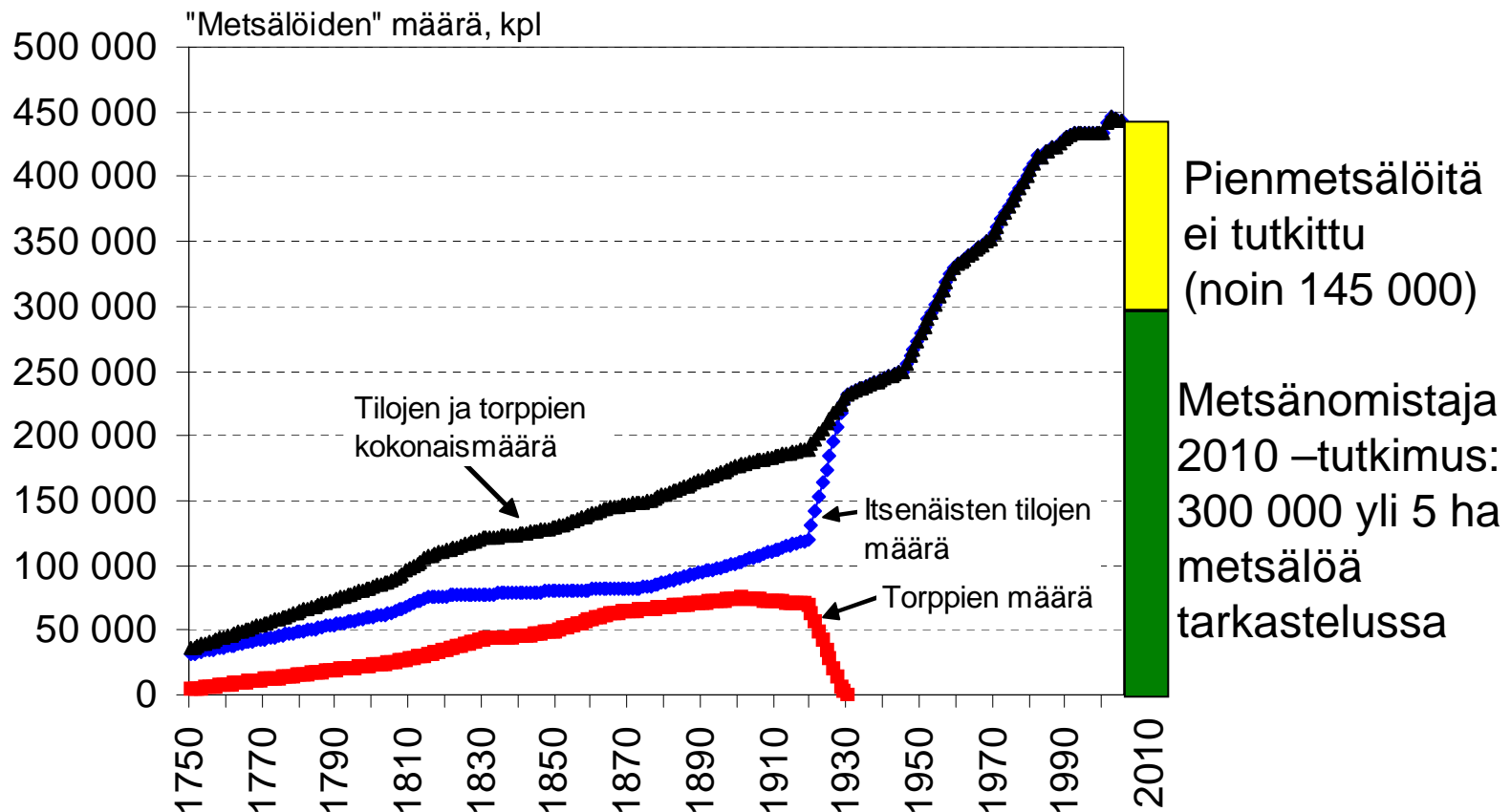
1. Taustaa metsätilojen määrän kasvusta
2. Yksityismetsänomistuksen rakenne ja sen muutos
3. Johtopäätöksiä ja rakennemuutoksen eteneminen jatkossa

Esitelmän sisältö

1. Taustaa metsätilojen määrän kasvusta
2. Yksityismetsänomistuksen rakenne ja sen muutos
3. Johtopäätöksiä ja rakennemuutoksen eteneminen jatkossa

Yli 2 hehtaarin metsälöiden määrä 1750-2005

- Itsenäisten tilojen määrä oli vakaa koko 1800-luvun, tilojen kysyntä purkautui vuokratiloihin
- Itsenäisten tilojen määrä on kasvanut voimakkaasti vasta Suomen itsenäisyyden aikana

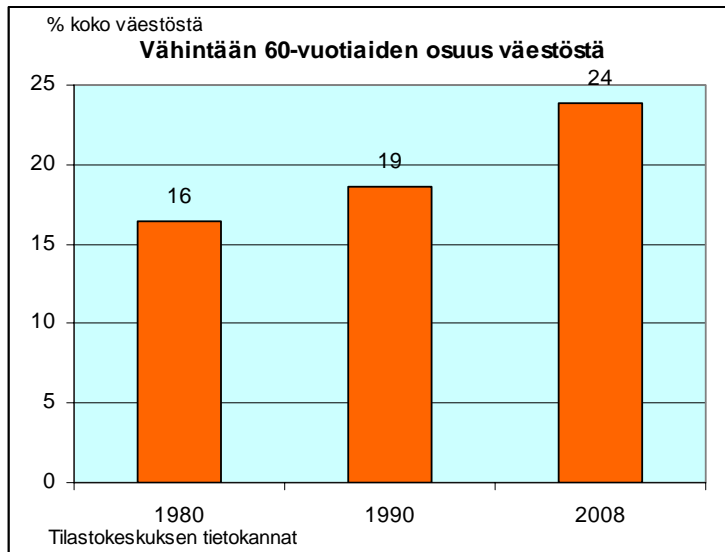

Esitelmän sisältö

1. Taustaa metsätilojen määrän kasvusta
2. Yksityismetsänomistuksen rakenne ja sen muutos
3. Johtopäätöksiä ja rakennemuutoksen eteneminen jatkossa

Voimat metsänomistuksen rakennemuutoksen taustalla

1) väestön ikääntyminen

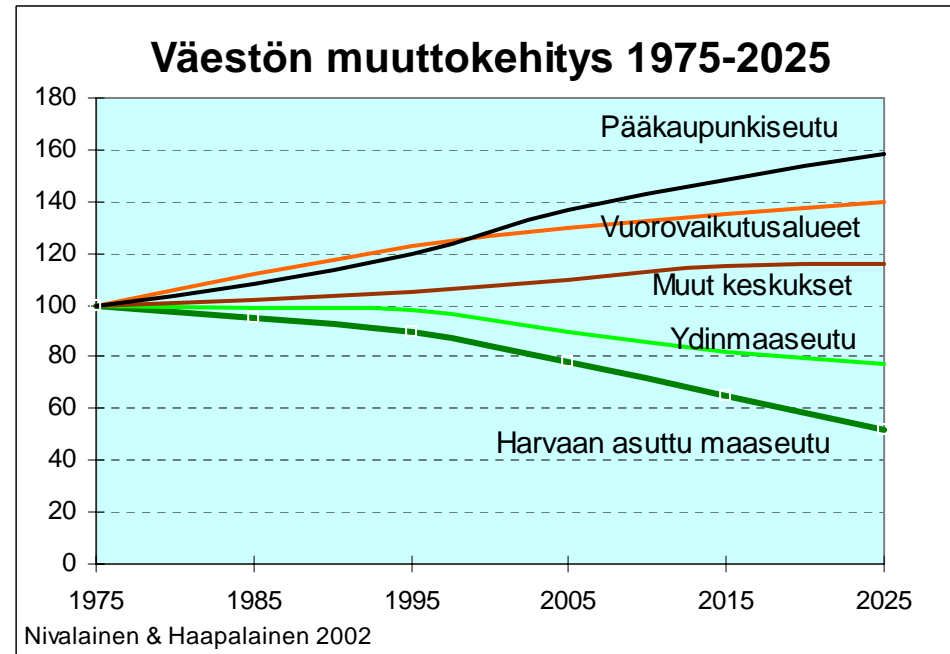

2) maa siirtyy suvussa

Metsätila saatu	% omistajista
Perintö/lahja	45
Ostot vanh./sukul.	40
Osto markkinoilta	15

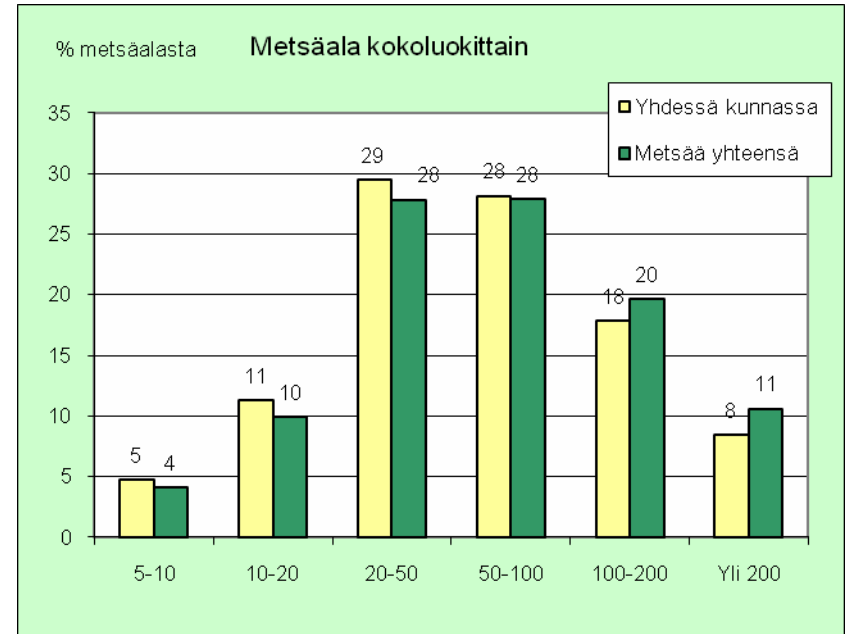
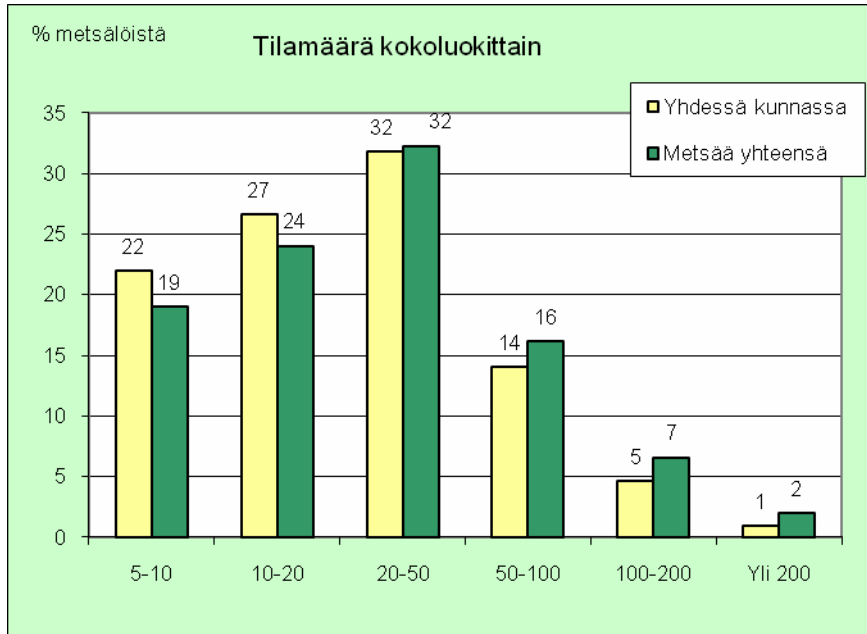
Metla 2009

3) muuttoliike

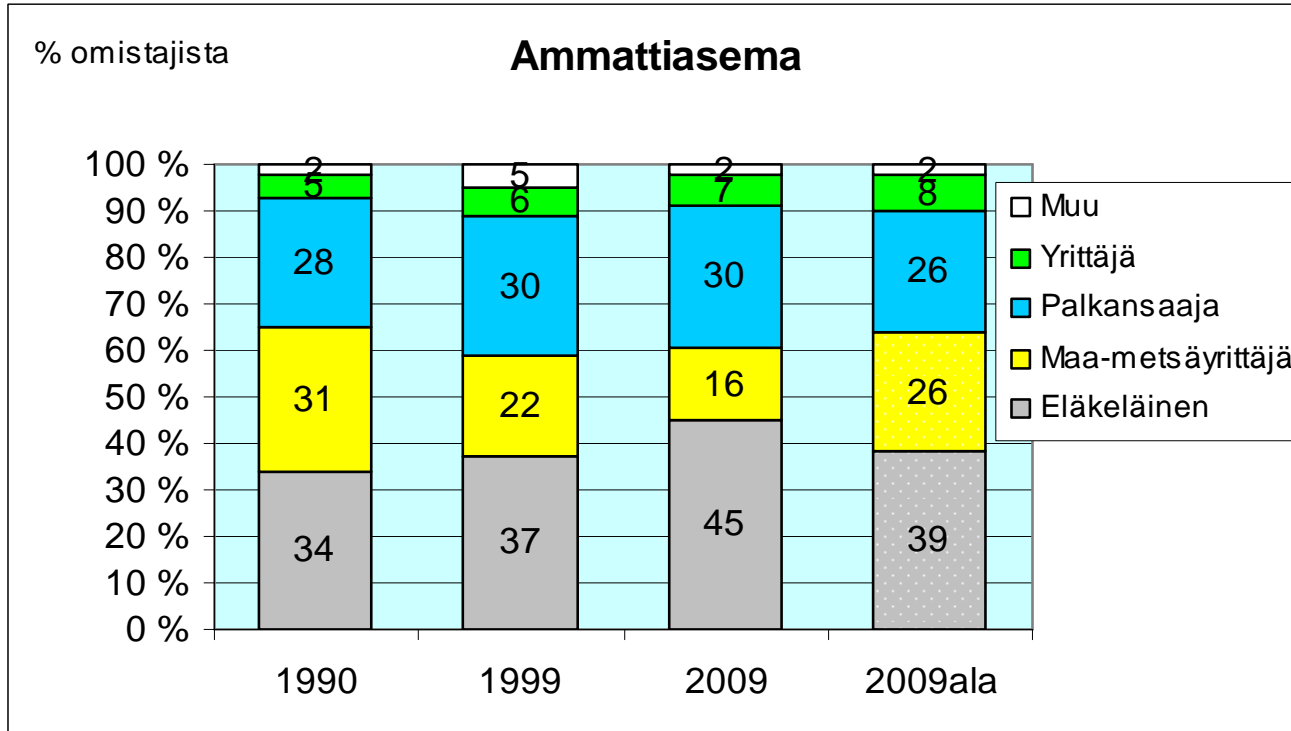
Metsäpolitiikassa ei käytössä rakennepoliittisia ohjauskeinoja toisin kuin maatalouspolitiikassa (paitsi metsävähennyksen laajennus).

Metsänomistuksen 80/20 -sääntö: metsänomistajista 80%:lla alle 50 ha metsää

- omistajista valtaosa 75-80 % omistaa metsää alle 50 ha
- mutta 20-25 % omistajista hallitsee metsäalasta 55-60 %:ia
 - näiltä kertyy yli puolet vuotuisesta markkinapuusta
- Laaja metsänomistajakunta voi kuitenkin olla koko metsäsektorin hyväksyttävyyttä edistävä tekijä

45 % metsänomistajista on eläkeläisiä (päätoimi)

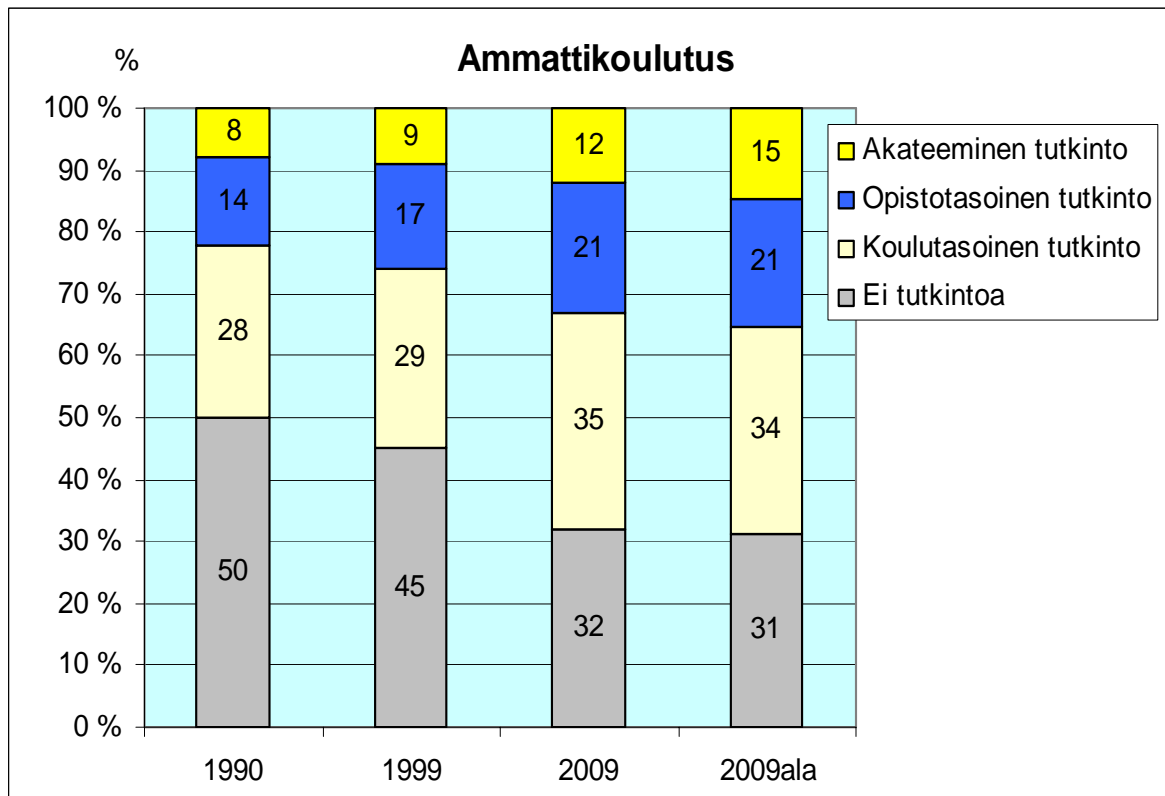

Metsänomistajista yhä suuremmalle osalle säännöllisillä metsätuloilla ei ole merkitystä, kun lisäksi pieni metsätilakoko otetaan huomioon

Eläkeläisten osuus kasvaa, ja palkansaajaryhmä ei ehdi kasvaa, vaan eläköityy. Päätoimisten viljelijöiden ja ammattimaisesti metsää käsittelevien määrä supistuu. Sivutoimiset viljelijät mukaan luettuna, viljelijöiden osuus on 20 % (metsäalasta 30 %).

Maatilojen SPV-huojennus koskee yhä pienempää joukkoa

Metsänomistajien yleinen ammattikoulutus: akateeminen tai opisto 1/3 + koulu 1/3 + ei tutkintoa 1/3

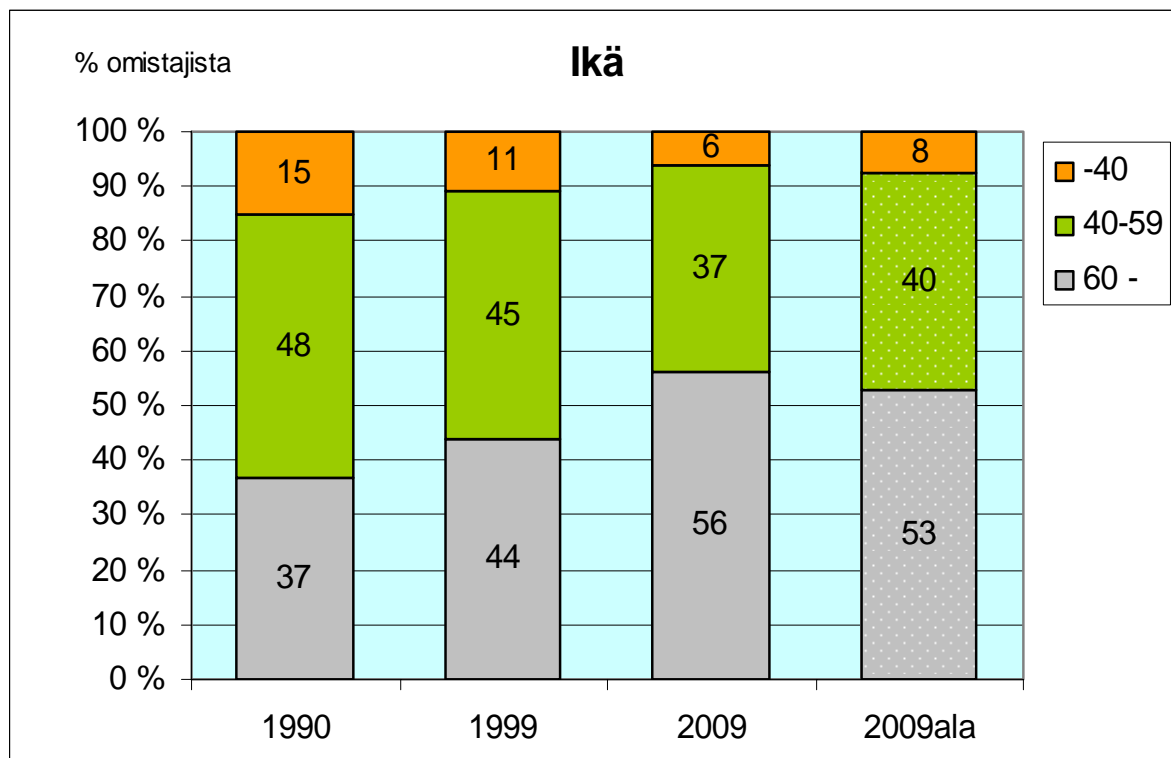
Uusomistajilla vähintään opistotasoinen tutkinto 43 %, ilman tutkintoa 20 %.
Ylioppilaita 29 %.

Ylioppilaita
21 % (15 %
1999).

Koulutustaso
noussut, mutta
hieman
hitaammin kuin
koko
väestössä.

Metsän-
omistajien
tulotaso on
muuta väestöä
alhaisempi

Metsänomistajien keski-ikä on 60 vuotta

Keski-ikä

1990 54 v.

1999 57 v.

2009 60 v.

Uusien, enintään 5 vuotta metsätilan omistaneiden keski-ikä 52 vuotta (10 vuotta aiemmin 49)

- perintö 55 v, osto sukul. 48 v, osto markk. 51 v.
- entistä iäkkäämmät perijöinä ja ostajina

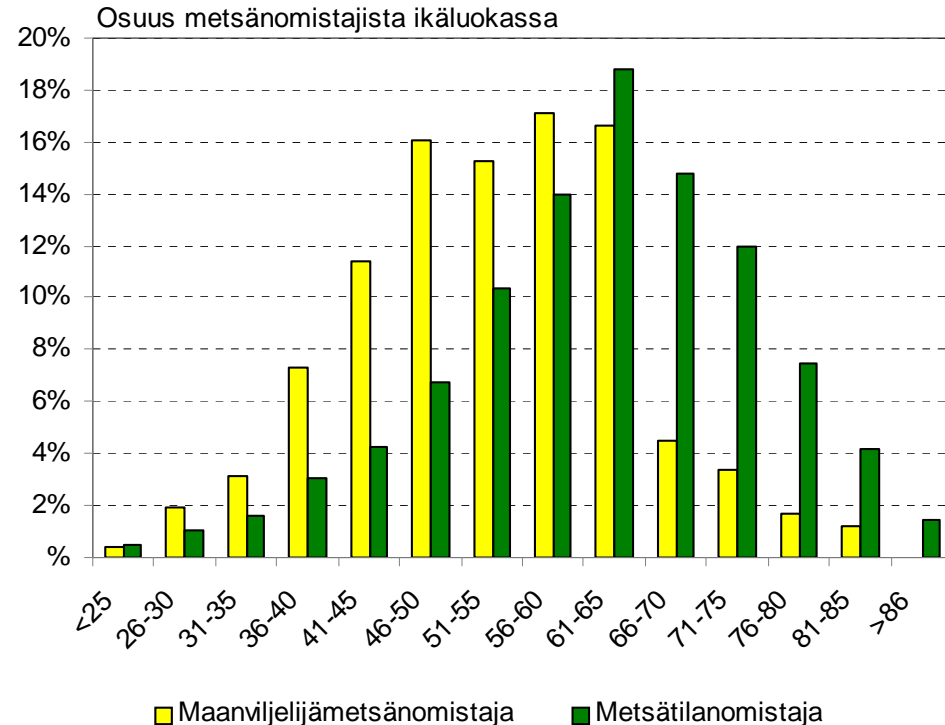
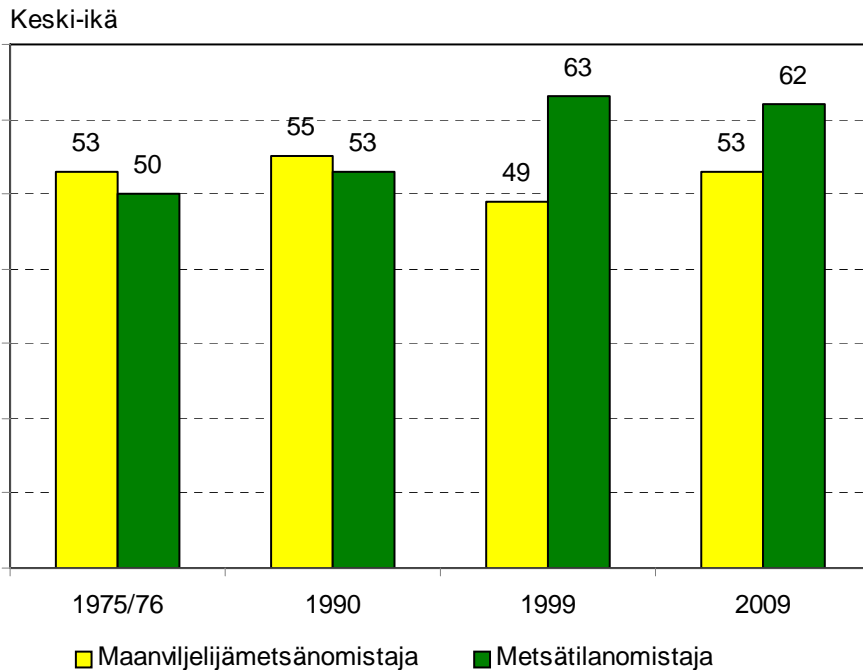
Ikä on vahvin metsänomistajien käyttäytymistä selittävä taustatekijä

- puunmyynnit
- metsänhoito

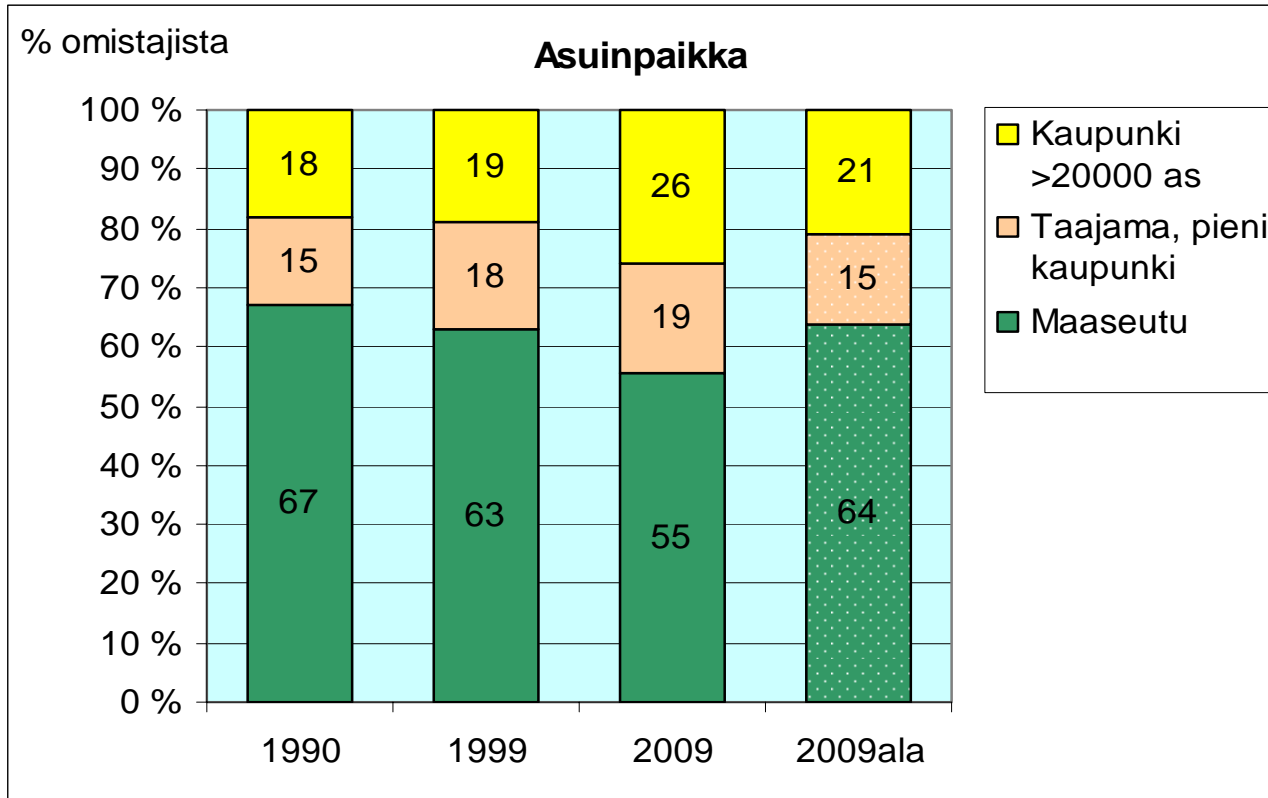
Maanviljelijä- ja muiden metsänomistajien ikäkehitys on eriytynyt 1990-luvun alusta

- Maanviljelijät 10 vuotta metsätilanomistajia nuorempia
- Taustalla sukupolvenvaihdoskäytännöt

Suuret ikäluokat metsänomistajina		
Syntynyt	% omistajista	% alasta
-1944	38	36
1945-50	22	19
1951-	41	44

64 % metsänomistajista asuu metsän sijaintikunnassa

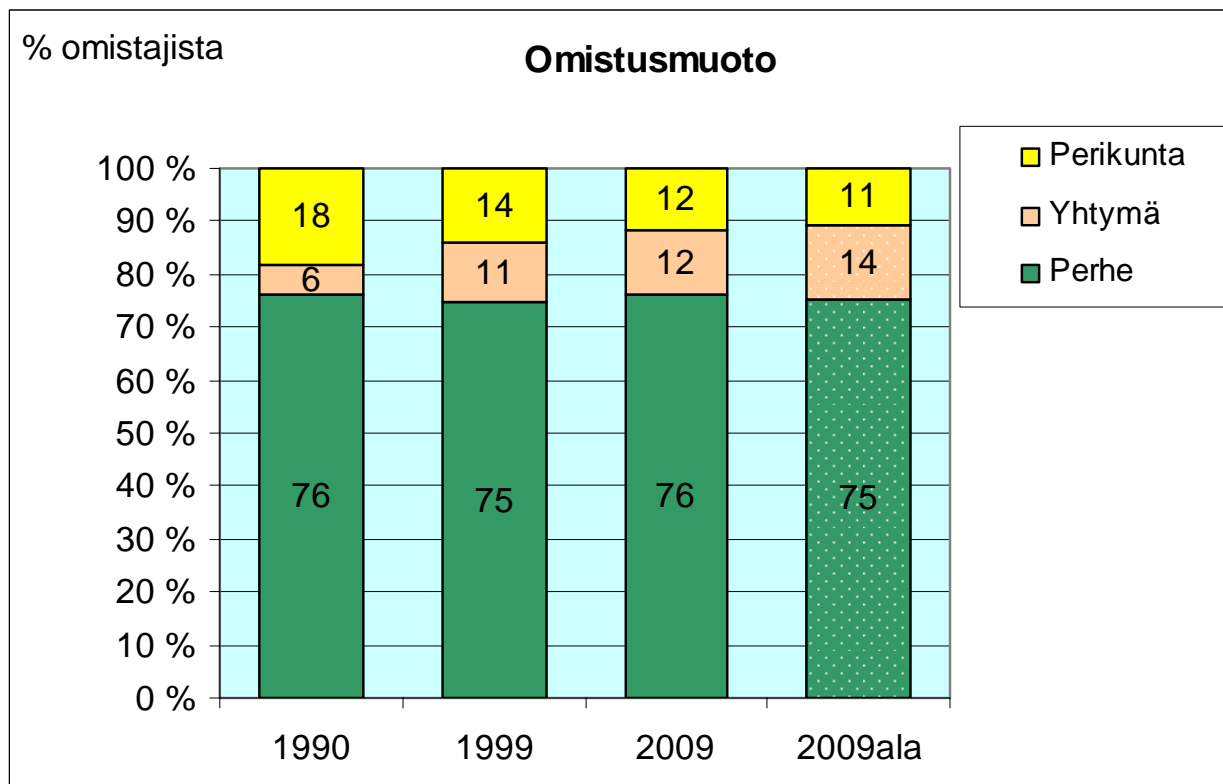

Metsän sijaintikunnan ulkopuolella asuu 36 % omistajista, heillä matkaa tilalle keskimäärin 190 km.

Uusmetsänomistajista 1/3 asuu kaupungeissa, 44 % maaseudulla. Lähes puolet (48 %) asuu tilan sijaintikunnan ulkopuolella (keskim. 200 km).

Muuttoliike kohdistunut nuoriin ja koulutettuihin - ei metsänomistajiin.

76 % yksityismetsistä on perheomistuksessa

- Perikunnat hieman passiivisempia puunmyyjiä kuin muut, mutta jos ne myisivät yhtä paljon, markkinoille tulisi vain 0,8 milj. m³ lisää eli alle 2 % yksityismetsien hakkuumäärästä
- Perikuntien määrä on vähenemässä verotussyistä, mutta niitä käytetään paljon asumiseen ja vapaa-ajan viettoon

Tilan käyttö asumiseen

Perikunta

tilalla asutaan 30%

- on asunto 42%
- on mökki 27%
- on asunto ja mökki 8%
- ei rakennuksia 23%

Yhtymä

tilalla asutaan 23%

- on asunto 30%
- on mökki 27%
- on asunto ja mökki 7%
- ei rakennuksia 36%

Perheomistus

tilalla asutaan 47%

- on asunto 43%
- on mökki 19%
- on asunto ja mökki 9%
- ei rakennuksia 29%

Esitelmän sisältö

1. Taustaa metsätilojen määrän kasvusta
2. Yksityismetsänomistuksen rakenne ja sen muutos
3. Johtopäätöksiä ja rakennemuutoksen eteneminen jatkossa

Johtopäätöksiä

- ✓ Rakennemuutos on edennyt ennakoidun mukaisesti
- ✓ Metsänomistajien keski-ikä on noussut ennustettua nopeammin
- ✓ Maanviljelijöiden ja muiden metsänomistajien välillä on selkeä rakenne-ero sekä tilakokojen että ikäjakauman suhteen
- ✓ Muuttoliike ei ole kohdistunut metsänomistajiin vielä kovin voimakkaasti, mutta tilalla asutaan koko ajan vähemmän
- ✓ Ns. ”edustavia” metsätiloja ei ole vielä kovin paljon, sillä 71 %:lla tiloista on asunto tai mökki
- ✓ Suuret ikäluokat (1945-50 syntyneet) omistajista noin 20 % ja metsäalasta 20 %.
 - Perintösoma 2020-luvulla ellei omistusjärjestelyä saada aikaistettua
- ✓ Metsätaloudessa ei ole omaa rakennepolitiikkaa, mutta pitäisikö olla (vrt. Ruotsi)?

Rakennemuutoksen eteneminen jatkossa

- ✓ Kun suuret ikäluokat luopuvat metsistään, metsänomistajien rakenteessa voimistuu seuraavanlainen muutos:
 - syntyperäiset kaupunkilaiset metsänomistajiksi (vielä nyt uusomistajien juuret maaseudulla 78 % (muut 86 %))
 - etämetsänomistajuus lisääntyy merkittävästi
 - yleinen ammattikoulutustaso lisääntyy merkittävästi
 - tulotaso nousee (nyt metsänomistajat muuta väestöä pienituloisempia)
 - palveluiden kysynnän huomattava lisäys
- ✓ Lisäksi on huomattava, että
 - metsänomistajiksi tullaan yhä vanhempina
 - keski-ikä laskenee vain vähän
 - koska perillisiä vähemmän, myös pirstoutumista vähemmän